

Μακάρι να είχα έναν εχθρό

ΤΗΣ ΠΟΥΛΥΣ ΧΑΤΖΗΜΑΝΩΛΑΚΗ

» «**Είναι αλήθεια** πως όταν μιλούμε πονάμε λιγότερο ή αποξενωνόμαστε κι εγώ απέκτησα τη συνήθεια να μιλώ διαρκώς μέσα μου...» εξομολογείται η Μυρσίνη της «Αρχαίας Σκουριάς», του πρώτου

μυθιστορήματος της Μάρως Δούκα, ισορροπώντας τις ματαιώσεις μιας κοπέλας που τον καιρό της δικτατορίας βιώνει στο πετσί της τις ουλές της μεγάλης ιστορίας: αντίσταση, βασανιστήρια, αλλοτρίωση, τον μικροαστισμό της κοινωνίας και της Αριστεράς, όλα τα ανθρώπινα. Σαράντα χρόνια μετά, στην «Πύλη εισόδου», η Αφεντούλα Μπακάλογου, στα πρόθυρα του γήρατος, θα μπορούσε να μοιάζει με τη νεκρή μητέρα εκείνης της Μυρσίνης, χίρα πια, με τρεις μεγάλες κόρες. Η Αφεντούλα είναι μια φεϊσμπουκική περσόνα που μπαίνει και βγαίνει στον ωκεανό του Σολάρις και, όπως η Μυρσίνη μονολογεί, αφηγείται στιγμές του βίου της σχολιάζει τα ήθη του παρόντος, τις αλλαγές στη ζωή της μέσω αναρτήσεων, κυρίως από το προφίλ της καλύτερης της φίλης.

Ξετυλίγει το κουβάρι, πλάθει τις αναμνήσεις της, ξεχνά, θάβει, ανασκευάζει. Κατασκευάζει εντέλει μια πραγματικότητα, τα χρόνια που πέρασαν, το παρόν, τις ματαιώσεις, την αλλοτρίωση, τον μικροαστισμό... -για το ίδιο και το άλλο- πασχίζοντας να πονά λιγότερο. Αξιοποιεί την ολισθηρή σύγχυση των ταυτοτήτων στο Διαδίκτυο. Ισορροπεί στη μυθοποιημένη «κοινοποιημένη» δημόσια εξομολόγηση χωρίς το δίχτυ ασφαλείας μιας μυθιστορηματικής ψευδαίσθησης με την οποία οι συγγραφείς ελευθέρων τους αναγνώστες τους. «Εγώ είναι ένας άλλος» που διαψεύδεται. Και βέβαια στο τέλος της «Αρχαίας Σκουριάς» εμφανίζεται ο προάγγελος της Αίθρας, της άσπονδης φίλης, του alter ego της Αφεντούλας: η Μάρω (Δούκα), η καλύτερη φίλη της Μυρσίνης, που τη «θεωρούσε πολύ δική της ιδεολογικά».

Έχει γραφτεί πως στο έργο του Φλομπέρ η ιστορία ανελλίσσεται, με τα πρώιμα έργα να αντιστοιχούν ένα προς ένα στα ώριμα. Ο «Νοέμβριος» φερ' ειπείν με την «Αισθηματική Αγωγή», το «Πάθος και Αρετή» με τη «Μαντάμ Μποβαρί» και πάει λέγοντας. Δεν το δοκίμασα με τα βιβλία της Δούκα. Η αφιέρωση όμως «Επειτα από σαράντα χρόνια / στον Νίκο και πάλι» παραπέμπει στην «Αρχαία Σκουριά». Η επιλογή του εσωτερικού μονολόγου και άλλα σημάδια δηλώνουν σημαίνουσα πνευματική αναφορά στην πορεία των σαράντα χρόνων. Όπως και στα δύο βιβλία τα πρόσωπα και οι χαρακτήρες εγκαταλείπουν τη σκηνή ξαφνικά και εισχωρούν στα όνειρα της αφηγήτριας, υπονοώντας αστείρευτες συμβολικές δυνατότητες δράσης, έτσι θαρρώ αποκολλώνται

ολόκληρα μοτίβα, εικόνες, ονόματα χαρακτήρων και εισχωρούν μεταμορφωμένα ονειρικά από τη μία μυθοπλασία στην άλλη σε εντελώς διαφορετικά συμφραζόμενα. Η σκόνη του χρόνου ανάμεσα τους γίνεται μια μπαλίτσα από τρίχες που εμφανίζεται απρόσκλητη και στα δύο βιβλία. Την παρατηρεί η Μυρσίνη, ενοχλείται από αυτήν η Αφεντούλα. Μπαλίτσα φάντασμα, στοιχειό,

ξέφτι μιας άγνωστης ανάμνησης.

Γιατί ο πρώτος έρωτας και των δύο λέγεται Παύλος; Γιατί η Ανθή αυτοκτονεί όπως η μητέρα της Μυρσίνης όταν ο σύζυγος την αφήνει για την καλύτερη της φίλη; Η Μαίρη πάντα θα γκρεμίζεται από την Ακρόπολη επειδή την εγκαταλείπει ο Μιμίκος της. Γιατί ο πατέρας / εραστής σπέρνει παιδιά με τις εκάστοτε ερωμένες του που περιτριγυρίζουν την ηρωίδα; Τι να πεις για τρίχες που εμφανίζονται στα ρουθούνια. Κάρφος στον ο

φθαλμό του συγγραφέα! Οι αναμνήσεις / αφηγήσεις των ηρωίδων, ένας χορός ανατροπών, ενπληκτώσεων και διαψεύσεων. Ο συμβιβασμένος παλιός Επονίτης, ο λαδέμπορος της κατοχής, ο κόρη του δωσίλογου, ο φυλακισμένος αρραβωνιαστικός, τα κομμάτια του. Οι άνδρες, οι σύζυγοι που «βαρούν». Το βήμα της ιστορίας σέρνεται στο «δρομάκι του Μπέκετ», στη λαϊκή της Λαέρτου, στις γειτονιές του Μεταξουργείου. Ανεπαισθήτως η πόλη μεταμορφώνεται. Η ηρωίδα τη φέρει μέσα της με κάθε λεπτομέρεια, τη βλέπει ολόκληρη αλλαγμένη από ψηλά, την αναγνωρίζει όπως τον εαυτό της στον καθρέφτη. Ανασάινει, αλλάζει, γερνά, αναγεννάται.

Διάβασα το μυθιστόρημα της Μάρως Δούκα δύο φορές. Ενδιαμέσως πάλι την «Αρχαία Σκουριά». Αναλλοίωτη η σαγήνη. Η «ανάβαση» της ηρωίδας όπου πάει να συναντήσει τον εχθρό, η «παράβαση» όπου ξεμοντάρεται η δραματικότητα για να καθαρίσουν οι λογαριασμοί με το κοινό όπως στο αρχαίο δράμα και η «κατάβαση» όπου επιστρέφει στο κέντρο της, αποδέχεται τη ζωή της. Απόλαυσα τους λεπτούς υπαινιγμούς, τα νήματα της συνέχειας, τη μαστοριά, την αφοσίωση του συγγραφέα στο έργο του, την εξαφάνισή του, τη «δύναμη να κυβερνά μια αυτοκρατορία» όπως τονίζει η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ. Θαυμασμός για μια μεγάλη Κυρά των Γραμμάτων μας που συνεχίζει, εξελίσσεται και όλα τα περιέχει.

info:
Πύλη εισόδου
Μάρω Δούκα,
Πατάκης 2019.
333 σελ.
Τιμή: 17,70 ευρώ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

